

על מידות, גזירות וטעמי המצוות

כי יקרא קן צפור לפניך בדרך בכל עץ או על הארץ אפרחים או ביצים והאם רבצת על האפרחים או על הביצים לא תקח האם על הבנים: (דברים כב ו ז).¹

מסכת ברכות דף לג עמוד ב

האומר על קן צפור יגיעו רחמיהם... משתקין אותו. מאי טעמא? ... חד אמר: מפני שמטיל קנאה במעשה בראשית, וחד אמר: מפני שעושה מידותיו של הקב"ה רחמים, ואינן אלא גזרות.²

תוספות מסכת מגילה דף כה עמוד א

מפני שעושה מידותיו של הקב"ה רחמים והן אינם אלא גזירות - קשה להר"ר אלחנן על מה שיסד הקליר בקדושתא שאנו אומרים ביום ב' של פסח צדקו אותו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד, דמשמע שרוצה לומר שהקב"ה חס על אותו ואת בנו והוא אינו אלא גזירה.³

רמב"ם, מורה נבוכים חלק שלישי, פרק מח

כי אין הבדל בין צער האדם בכך וצער שאר בעלי החיים, כי אהבת האם וחנינתה על הבן אינו תוצאה של ההגיון אלא פעולת הכוח המדמה המצוי ברוב בעלי החיים כמצאיותו באדם... ואל תקשה עלי באומרם ז"ל: האומר על קן צפור יגיעו רחמיהם משתקין אותו. כי זו אחת משתי סברות... ואנו מחזיקים בסברה השנייה.⁴

רמב"ן בפרשתנו (פרק כב פסוק ו)

"כי יקרא קן צפור לפניך" - גם זו מצוה מבוארת מן "אותו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד".⁵ כי הטעם בשניהם לבלתי היות לנו לב אכזרי ולא נרחם, או שלא יתיר הכתוב לעשות השחתה ולעקור המין... ההורג האם והבנים ביום אחד או לוקח אותם בהיות להם דרוך לעוף, כאילו יכרית המין.⁶ וכן מה שאמרו לפי שעושה גזרותיו של הקב"ה רחמים ואינן אלא גזרות, לומר שלא חס האל על קן צפור ולא הגיעו רחמיו על אותו ואת בנו, שאין רחמיו מגיעות בבעלי נפש הבהמית למנוע אותנו מלעשות בהם צרכינו,

¹ מאז שכתבנו דף זה, זכינו להקדיש דף מיוחד למצוות שילוח הקן, [כי יקרא קן צפור לפניך](#). שם התמקדנו בפרטי המצווה, כאן נתמקד ברעיון הכללי של טעמי המצוות שמצוות שילוח הקן מעוררת אותו בהקשר של רחמים על בעלי חיים.

² ראה שם בגמרא במקור, כולל ה"תרגיל" שעשה רבה לאביי ממנו עולה שאכן הייתה הסכמה ברורה שהסיבה של שילוח הקן איננה בשל רחמים על בעלי החיים. מקור אפשרי נוסף לטענה שאין לחפש טעמים למצוות הוא מדרש במדבר רבה בראש פרשת חוקת: "לא המת מטמא ולא המים מטהרים. אלא אמר הקב"ה: חוקה חקקתי, גזירה גזרתי, אי אתה רשאי לעבור על גזרתי". אבל שם ממשיך המדרש ואומר: "אמר לו הקב"ה למשה: לך אני מגלה טעם פרה אבל לאחר חוקה... אמר ר' אחא: דברים שלא נגלו למשה נגלו לרבי עקיבא וחבריו". אי לכך, משם אפשר להסיק שאדרבא, יש טעמים למצוות, אלא שלא תמיד אנחנו יודעים אותם וחובה עלינו לקיים את המצוות גם כשאין לנו ידעים את טעמם ומבינים אותם. אבל אין מניעה לחקור ולחפש טעמים למצוות. ראה דברינו [חוקה חקקתי גזירה גזרתי](#) בפרשת חוקת. ויש עוד מקורות רבים בעניין. אבל הגמרא שהבאנו ממסכת ברכות היא המקור המרכזי לטענה נגד טעמי המצוות והעסיקה מאד את הראשונים בעלי השיטה שיש לדרוש טעמי המצוות, בראשם הרמב"ם, רמב"ן ובעל ספר החינוך כפי שנראה.

³ זו דוגמה לשיטת ראשונים (ר' אלחנן בנו של ר"י הזקן מבעלי התוספות) שמבינה את הגמרא בברכות כפשוטה וכשיטה יחידה ומקשה ממנה כנגד פיוט של הקליר. ואנו, כאמור, נראה שיש שיטות ראשונים אחרות ויש להם סמך בחז"ל.

⁴ הרמב"ם מודע לסתירה שבין הדעה שהוא מציג ובין הגמרא בברכות. הוא לא מביא מקור לשיטתו אבל אומר שאכן יש כאן שתי שיטות - שתי אסכולות. האם רק כאן במצוות שילוח הקן? בכל מידותיו של הקב"ה? או בעצם הויכוח על נתינת טעמים למצוות? בכל מקרה, אין הרמב"ם מציג מקור ברור לאסכולה השנייה היכול לשמש משקל נגד לגמרא בברכות.

⁵ רמב"ן כידוע מחלק את כל המצוות שבספר דברים למצוות מתחדשות שנזכרות לראשונה בספר ומצוות מבוארות, שנזכרו כבר באחד מארבעת החומשים הקודמים וחוזרות ומבוארות ומוסברות שוב [בספר דברים הוא משנה תורה](#). מצוות קן צפור היא מצווה מבוארת שישודה במצוות [אותו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד](#) עליו הרחבנו בפרשת אמור. רק אם נדרוש טעמי מצוות נוכל לקשר בין שתי מצוות אלה שאין להם שיתוף בפרטי המצווה, אלא רק ברעיון הכללי. רעיון שיסודותיו אולי בפרשת נח כפי שנראה להלן.

⁶ בהמשך קטע זה מביא רמב"ן את דברי הרמב"ם הנ"ל ממורה נבוכים, כולל הקושיה ממסכת ברכות הנ"ל, ומוסיף עוד קושיה אחרת: "והקושה עליו עוד מה שמצא בבראשית רבה (מד א): וכי מה איכפת לו להקב"ה בין שוחט מן הצואר לשוחט מן העורף, הא לא נתנו המצוות אלא לצרף בהם את הבריות שנאמר: כל אמרת אלוה צרופה (משלי ל ה)". בהמשך דבריו שם מפתח רמב"ן את שיטתו לגבי טעמי המצוות (תוך מתן קרדיט רב לרמב"ם) שעיקרה הוא שהטעם הוא לאדם, לא לקב"ה: "אבל אלו ההגדות אשר נתקשו על הרב, כפי דעתי עניין אחר להם, שרצו לומר שאין התועלת במצוות להקב"ה בעצמו יתעלה. אבל התועלת באדם עצמו למנוע ממנו נזק או אמונה רעה או מידה מגונה, או לזכור הנסים ונפלאות הבורא יתברך ולדעת את השם. וזהו "לצרף בהן", שיהיו ככסף צרוף, כי הצורף הכסף אין מעשהו בלא טעם, אבל להוציא ממנו כל סיג, וכן המצוות להוציא מלבנו כל אמונה רעה ולהודיענו האמת ולזכורו תמיד". רמב"ן עונה לשאלה שהוא מעלה מבראשית רבה: "לא נתנו המצוות אלא לצרף בהם את הבריות", אבל עדיין השאלה מהגמרא בברכות במקומה עומדת. מה נענה לגמרא? האם נוכל למצוא מקור בחז"ל ל"סברה השנייה" שהזכיר הרמב"ם?

שאם כן היה אוסר השחיטה! אבל טעם המניעה, ללמד אותנו מדת הרחמנות ושלא נתאכזר. כי האכזריות תתפשט בנפש האדם, כידוע בטבחים שוחטי השורים הגדולים והחמורים שהם אנשי דמים זובחי אדם אכזריים מאד. ומפני זה אמרו: טוב שבטבחים שותפו של עמלק (קידושין פב ע"א). והנה המצוות האלה בבהמה ובעוף אינן רחמים עליהן, אבל גזירות בנו להדריכנו וללמד אותנו המידות הטובות.⁷

רמב"ן על מצוות כלאים, ויקרא יט יט

"את חקותי תשמרו" - ואלו הן: "בהמתך לא תרביע כלאים" וגו', חוקים אלו גזרות מלך שאין טעם לדבר, לשון רש"י. ולא הזכירו רבותינו שיהיה הטעם נעלם ושיהיו יצר הרע ואומות העולם משיבים עליהם, אלא בלבישת שעטנז, לא בכלאי הבהמה: ואין הכוונה בהם שתהיה גזרת מלך מלכי המלכים בשום מקום בלא טעם, כי כל אמרת אלוה צרופה (משלי ל ה).⁸ רק החוקים הם גזירת המלך אשר יחוק במלכותו בלי שיגלה תועלתם לעם, ואין העם נהנים בהם אבל מהרהרין אחריהם בלבם ומקבלים אותם ליראת המלכות, וכן חוקי הקב"ה הם הסודות אשר לו בתורה שאין העם במחשבתם נהנים בהם כמשפטים, אבל כולם בטעם נכון ותועלת שלימה.⁹

ספר החינוך מצוות שילוח הקן, תקלז

ומן השורש הזה אמרו זכרונם לברכה שהאומר בתפילתו: רחמנו שאתה המרחם כי על קן צפור יגיעו רחמיך שמשתיקין אותו... ואמרו בטעם זה בגמרא שם מפני שעושה מידותיו של הקב"ה רחמים ואינן אלא גזרות. ואין העניין לומר שאין הקב"ה מרחם חלילה, שהרי הוא נקרא רחום. ואמרו זכרונם לברכה: מה הקב"ה רחום אף אתה היה מרחם (שבת קלג ע"ב). אבל כוונתם לומר שאין מדת הרחמנות בו חלילה כמו בני אדם שהרחמנות בהם מוכרח בטבעם ששם בהם הבורא ברוך הוא. אבל הרחמנות אליו מחפצו הפשוט שחיבה חכמתו לרחם מפני שהיא מידה טובה...

והנה הארכתני לך בני על זה להעיד על כל שרשי ספרי, עדים נאמנים¹⁰ שני עמודי עולם חכמים גדולים ונבונים... כי יש במצוות התורה טעם לבני האדם... ואם אמנם יש מצוות שלא השגנו בטעמם... לא נמנע ממנו מהגיד בהן כל אשר נשיג למצוא... וזה דרכי בכל שיחתי בספרי זה...¹¹

⁷ בחלק זה של דברי רמב"ן הוא מתמודד ישירות עם הקושיה מהגמרא בברכות והתשובה שלו היא שהרחמים אינם על הבהמה, בבחינת צער בעלי חיים, אלא גזירה עלינו לחנך אותנו (בזה הוא בעצם חולק על הרמב"ם שאומר בפירוש שאין הבדל בין צער האדם לצער בעלי החיים). הוא גם מביא בהמשך דבריו ראיות שהמצוות נקראות בד"כ בלשון חז"ל גזירות ואין פירושו של דבר שאין להן טעם וסיבה. ראה דבריו שם במלואם. מכל זה נראה שאכן דברי הגמרא בברכות הטרידו את רמב"ן, כמו את הרמב"ם ומפרשים אחרים שדוגלים בנתינת טעם למצוות - בעלי "הסברה השנייה" כדברי הרמב"ם לעיל. ואגב, מה נעשה עם השוחטים שלנו שזו מלאכתם שנים, האם בהם לא כהתה קצת הנפש?

⁸ ומשם ממשיך רמב"ן בטעם מצוות כלאים: "כי השם ברא המינים בעולם, בכל בעלי הנפשות בצמחים ובעלי נפש התנועה, ונתן בהם כח התולדה שיתקיימו המינים בהם לעד כל זמן שירצה הוא יתברך בקיום העולם. וצוה בכוחם שיוציאו למיניהם ולא ישתנו לעד לעולם וכו'". עשינו אתנחתא קלה במצוות שילוח הקן והבאנו את דברי רמב"ן במצוות כלאים. רמב"ן עושה הבחנה בין מצוות כלאי הבגד שם הוא מודה שאין לה טעם, לפחות לא כזה שאנחנו מבינים והיא אכן גזירת המלך כשיטת רש"י וחז"ל, ובין מצוות כלאי הבהמה (ואולי גם כלאי שדה וחרם ואילן), שבהם יש טעם ברור שהוא שמירה על מעשה בראשית בה נברא כל מין "למינהו". באותה מצווה, היכן שניתן לדרוש טעמה - נדרוש. ואיפה שאי אפשר - נרכין ראש. מעניין במיוחד הוא השימוש שרמב"ן עושה כאן בפסוק מספר משלי: "כל אמרת אלוה צרופה". חז"ל בונים על פסוק זה את הדרשה: "וכי מה איכפת ליה להקב"ה למי ששוחט מן הצואר, או מי ששוחט מן העורף? הוי: לא נתנו המצוות אלא לצרף בהם את הבריות" (בראשית רבה מד א) - היינו שאין טעם למצוות. בא רמב"ן והופך את הקערה (את הדרשה) על פיה ומשתמש באותו פסוק למתן טעמים למצוות: לא ייתכן שכל גזרות המלך הם "בשום מקום בלא טעם". בכל מקום שניתן, יש לדרוש טעמי מצוות ולחפש אחריהן, שהרי: "כל אמרת אלוה צרופה" וההמשך שם: "מגן הוא לכל החוסים בו". ראה דברינו [טעם במאכלות אסורים](#) בפרשת שמיני. נחזור למצוות שילוח הקן.

⁹ פה נראה שרמב"ן מוסיף דקות נוספת, כשהוא יוצר הבדל בין "העם" שמחויב לקבל את גזירות המלך "ליראת המלכות", גם אם אין הם נהנים מהם, היינו לא תמיד מבינים אותם כמו המשפטים הברורים, ובין תלמידי החכמים והעומדים על "הסודות אשר בתורה" שיכולים ומצווים לעמוד על טעמי המצוות. יש כאן אולי אמירה קצת אליטיסטית. ועכ"פ, נשוב ונדגיש שרמב"ן לא בדעה אחת עם רמב"ם. אין הוא סובר שצער בעלי החיים וצער האדם אחד הוא. לרמב"ן חשוב המעשה החינוכי, ההשפעה על נפש האדם, הרחמים שמתגלים בליבו, שלא יתרגל להקשות את ליבו גם מול צער בעלי חיים, שאינו בהכרח כצער בני האדם.

¹⁰ פרפראזה ברורה על ישעיהו ח ב: "וְאֵעִידָה לְיָ עֵדִים נְאֻמִּים אֵת אֹרְיָהּ הַפֶּה וְאֵת זְכָרְיָהּ בֶּן יִבְרָכְיָהוּ" ואולי גם על הפסוק: "על פי שניים עדים יקום דבר". והכוונה כמובן לרמב"ם ולרמב"ן.

¹¹ ספר החינוך מביא הסבר משלו לקושיה מהגמרא בברכות ולטעמי המצוות בכלל. יסודה הוא ברעיון שיש הבדל בין הקב"ה שבוחר בחכמתו מה לצוות לאדם ומה לא ויודע מה יגרום לאדם לצרף את מעשיו ומה לא (וזאת היא מידה), ובין האדם שצריך לחנך את עצמו עד שמידת הרחמנות תהיה טבועה בו כטבע שני (וזאת היא גזירה). ראה דבריו גם במצוה קנט איסור שמונה שרצים, בה הוא מאריך בנושא טעמי המצוות, ואומר בין השאר: "ועל כן כאשר נשיג בחכמתנו מן המצוות לדעת התועלות המגיע לנו בהן נשמח בו, וכאשר אין אנחנו משיגים מהן בחכמתנו התועלת שלנו בהן, יש לנו לחשוב על כל פנים כי ביתרון החכמה אשר לשם על כל בריה, ידע התועלת אשר לנו באותה מצוה, ועל כן צונו עליה". כך או כך, לנושא שילוח הקן, ספר החינוך ממשיך את דרכם של רמב"ם ורמב"ן ואף נתלה עליהם כבסיס לכל שיטתו (ומנסה לגעת בנושא המורכב שהקב"ה עצמו מרחם), אך אין דבריו פשוטים

דברים רבה בפרשתנו (פרשה ו סימן א)

ולמה התינוק נימול לשמונה ימים? שנתן הקב"ה רחמים עליו להמתין לו, עד שיהא בו כוחו. וכשם שרחמיו של הקב"ה על האדם, כך רחמיו על הבהמה. מניין? שנאמר: "והיה שבעת ימים תחת אמו, ומיום השמיני והלאה ירצה לקרבן" (ויקרא כב כז). ולא עוד, אלא שאמר הקב"ה: "אותו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד" (שם כח). וכשם שנתן הקב"ה רחמים על הבהמה, כך נתמלא רחמים על העופות.¹² מניין? שנאמר: "כי יקרא קן צפור לפניך... לא תקח האם על הבנים".¹³

מדרש תנחומא (בובר) פרשת נח סימן ז

אדם עולה לספינה ועמו בהמה. ואם עמד סער בים מה הם עושים? משליכין את הבהמה לים ומקיימין את האדם. לפי שאינן מרחמין על הבהמה כשם שמרחמין על האדם. אבל הקב"ה אינו כן, שכשם שהוא רחמן על האדם, כך מרחם על הבהמה. תדע לך שהוא כן, שבשעה שבקש הקב"ה לאבד עולמו בדור המבול בשעה שחטאו, שקל את האדם כנגד הבהמה, שנאמר: "ויאמר ה' אמתה... מאדם עד בהמה עד רמש ועד עוף השמים" (בראשית ו ז). וכשבא להתרצות כשם שנתרצה לבני אדם וריחם עליהם, כך ריחם לבהמה. ממה שקראנו בענין: "ויזכור אלהים את נח ואת כל החיה".¹⁴

ויקרא רבה כז יא

"ושור או שה אותו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד". אמר ר' ברכיה בשם ר' לוי: כתיב: "יודע צדיק נפש בהמתו" (משלי יב י). "יודע צדיק" - זה הקב"ה, שכתוב בתורתו: "לא תקח האם על הבנים" (דברים כב ו). "ורחמי רשעים אכזרי" - זה סנחריב שכתוב בו: "אם על בניו רוטשה" (הושע י יד). דבר אחר: "יודע צדיק נפש בהמתו" - זה הקב"ה שכתוב בתורתו: "שור או כשב או עז כי יולד והיה שבעת ימים תחת אמו". "ורחמי רשעים אכזרי" - זה המן הרשע דכתיב: "להשמיד להרוג ולאבד" (אסתר ג יג).¹⁵

במדבר רבה פרשת חקת פרשה יט כו

ולא פקדה התורה לרדוף אחר המצות, אלא: "כי יקרא קן צפור לפניך", "כי תפגע שור אויבך" (שמות כג ד), "כי תראה חמור שונאך" (שם ה), "כי תחבוט זיתך" (דברים כד כ), "כי תבצור כרמך" (שם כא), "כי תבוא בכרם רעך" (שם כג כה) - אם באו לידך, אתה מצווה עליהם, ולא לרדוף אחריהם; אבל השלום: "בקש שלום" - במקומך "ורדפהו" - במקום אחר.¹⁶

ועדיין אין לנו משקל נגד בחז"ל לגמרא בברכות בה פתחנו, סמך שיתמוך בשיטתם של רמב"ן ורמב"ם שיש טעם 'אנושי' במצוות שילוח הקן.

¹² הרבה מקומות בספרות חז"ל נראה שהעוף הוא מין נחות לבהמה וההיררכיה היא: אדם - בהמה - עופות - דגים. המקור הראשון לכך הוא כנראה סיפור הבריאה ההולך מהקל אל הכבד. העופות והדגים נבראו ביום חמישי ואילו הבהמה נבראה עם האדם ביום ו'. ובהלכה: "עוף איננו בשר ועולה על השולחן עם גבינה" (בדומה לדגים) ובמקרא: "אדם ובהמה תושיע ה'".

¹³ ראה כמו כן משנת רבי אליעזר פרשה ה עמוד 98: "ר' חנניה אומר: כי יקרא קן צפור. וכי איזו רחמים גדולים, רחמי הבריות או רחמי מי שאמר והיה העולם? הוי אומר: רחמי מי שאמר והיה העולם. ומה אם הבריות, שרחמיהן מעוטין, נצטוו שאם יטלו הבנים ישלחו את האם חופשי, הקב"ה, שרחמיו מרובין, על אחת כמה וכמה שאם נטל את הבנים ישלח את האבות חופשים מדינה שלגיהנם". נראה שהרמב"ם, רמב"ן וספר החינוך, לא ראו את המדרשים האלה שהם סיוע רב לשיטתם ויכולים אולי לשמש "משקל נגד" לגמרא בברכות! ואולי זוהי הסברה השנייה שהרמב"ם מתכוון אליה (הרמב"ם כידוע לא מביא תמיד את מקורותיו). וזה קצת פליאה כי פשוט וברור שרמב"ן, לפחות, הכיר את מדרש דברים רבה והוא מצטט ממנו לא מעט. אגב, המדרש שהבאנו מופיע לא רק בדברים רבה "הנדפס" (וילנא), אלא גם בדברים רבה מהדורת ש' ליברמן. ואולי היה לפנייהם נוסח שלישי?

¹⁴ גם מדרש זה הולך בדרכו של דברים רבה הנ"ל. ראה דברינו **אם אדם חטא בהמה במה חטאה** בפרשת נח וכן **אדם ובהמה תושיע ה' שם**. וגם **ורחמיו על כל מעשינו שם**. והדברים מתקשרים גם לספר יונה כמובן החותם בפסוק: "וַאֲנִי לֹא אָחוּס עַל־גִּינוֹה הָעִיר הַגְּדוֹלָה אֲשֶׁר יִשְׁבָּה הַרְבֵּה מִשְׁתִּים־עֹשֶׂה רַבּוֹ אֲדָם אֲשֶׁר לֹא יָדַע בֵּין־מִינּוֹ לְשִׂמְאָלוֹ וּבְהִמָּה רָבָה". ראה גם שיתוף צער הבהמה עם צער האדם בתעניות על הגשם, על בסיס ספר יונה, גמרא תענית טז ע"א: "וייתכסו שקים האדם והבהמה", מאי הווי עבדי? - אסרא הבהמות לחוד ואת הוולדות לחוד, אמרו לפנינו: ריבונו של עולם! אם אין אתה מרחם עלינו - אין אנו מרחמים על אל".

¹⁵ וגם זה לכאורה מקור נוסף, אפילו קדום יותר, שמחזק את שיטת דברים רבה ודורשי טעמי המצוות. אלא שכאן המוטו המרכזי איננו רחמי הקב"ה אלא אכזריות בני האדם. אכזריות זו (סנחריב והמן) ובמשתמע שונאי ישראל בכל הדורות) מודגשת מול מידותיו של הקב"ה. וזה כבר נושא קצת אחר. ראה דרשה על אותו פסוק בתנחומא (בובר) פרשת נח סימן י: "יודע צדיק נפש בהמתו" - יודע צדיק של עולם אפילו נפש בהמתו. אפילו כשהוא כועס, אין מידותיו של הקב"ה כמידת בשר ודם. מידת בשר ודם, כשהמדינה מורדת עליו הוא משלח לגיונותיו ומחריבן, ומשוה טובים ורעים כאחת. ואין שם לומר איש פלוני כשר הוא, הניחו לו, אלא הכל הורגין. אבל הקב"ה אינו כן, אלא כל הדור מכעיסו, והוא כועס עליהן, ואין שם אלא צדיק אחד ומצילו, הוי אומר יודע צדיק נפש בהמתו". ועדיין צריכים אנו לחקור אילו מדרשים עמדו לפני הרמב"ם, רמב"ן ובעל ספר החינוך ואילו לא.

¹⁶ המדרש שם דן בנושא הרדיפה אחר השלום (במלחמת סיחון בתחילת הכניסה לארץ), אבל אותנו מעניין נושא אי הדרישה של התורה לרדוף אחרי מצוות מסוימות כמו שילוח הקן. לנושא זה, שהוא גם נוגע להלכה, יש לכאורה השלכה על הנושא שלנו. אם

שבת שלום
מחלקי המים

מים אחרונים: דף היה בין הראשונים לכתובתנו. בינתיים, נדרשנו לנושא טעמי המצוות, בעקיפין או במישרין, גם בדפים נוספים שהזכרנו בהערות השוליים: [כי יקרא קן ציפור לפניך](#) בפרשה זו, [אותו ואת בנו](#) בפרשת אמור, [חוקה חקקתי גזירה גזרתי](#) בפרשת חוקת, ו**טעם במאכלות אסורים** בפרשת שמיני.

יש טעם במצוות שילוח הקן של רחמים על בעלי החיים, אם משום שיש להם צער ואם בשביל להרגיל אותנו במידת הרחמנות, אולי הכי טוב הוא לא לשלח את האם בכלל ולעבור הלאה. להניח לטבע בשקט. אין זו מצווה שצריך לחפש אותה ולרדוף אחריה. וכבר הקדשנו לנושא זה דף מיוחד בשם [כי יקרא קן ציפור לפניך](#) בפרשה זו ולא נאריך כאן.